

Ag rangú de réir ár gcritéar féin

Súil thapa ar an gceacht

Tosaigh le seacht gcárta grianghraf d'fhiadhúlra na hÉireann (broc, corr réisc, péist talún, beach, raithneach, dair, frog) agus fiafraigh cé na tréithe a d'fhéadfaí a úsáid chun iad a shórtáil. Ainmnigh na focail 'aicmiú' agus 'critéir' agus tú ag roinnt na gcártaí ina bplandaí agus ina n-ainmhithe os comhair an ranga, ansin léirigh eochair chraobhach shoiléir ar an gcrann sórtála ar an gclár bán idirghníomhach, ag úsáid cúig mhionbheithíoch agus ceisteanna faoi chosa. Roghnaíonn na grúpaí critéir, scríobhann siad eochair ilchéime le ceisteanna tá/níl ar mháistirbhileog A4 amháin, agus malartaíonn siad eochracha, mar Lucht Folaithe agus mar Lucht Leanúna, chun eiseamal rúnda a aithint agus ceist lag amháin a athscríobh. Críochnaigh le seiceálacha dúshláin ar an gclár a chríochnaíonn leis an bhfrog.

Cuspóirí foghlama

- Plandaí agus ainmhithe na hÉireann a aicmiú ag úsáid critéar a roghnaíonn siad féin agus fáthanna a thabhairt leis na grúpálacha
- Eochair chraobhach ilchéimeach a thógáil ar féidir le grúpa eile í a leanúint
- Eochair a úsáid chun eiseamal mistéireach a aithint agus feabhas a chur ar cheisteanna nach roinneann an tsraith go glan

Roimh an gclog: réiteach

Priontáil tacar iomlán amháin de na seacht gcárta grianghraf d'fhiadhúlra na hÉireann do gach grúpa; tá na cúig mhionbheithíoch don léiriú ar an scáileán, sa chrann sórtála idirghníomhach. Cuir carn de bhileoga bána A4 ar fáil (máistirbhileog eochrach amháin do gach grúpa) agus pinn luaidhe breise, agus priontáil leathanach amháin den Dialann Imscrúdaithe do gach dalta, ar a scríobhfaidh siad na critéir, Ceist 1 agus cosán amháin den eochair.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
Cártaí grianghraf d'fhiadhúlra na hÉireann (broc, corr réisc, péist talún, beach, raithneach, dair, frog)	1	grúpa	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	líníochtaí simplí nó pictiúir gearrtha as irisí de na seacht rud bheo chéanna, le lipéad ar chúl gach ceann
páipéar A4 gan línte nó le línte (máistirbhileog na heochrach craobhaí)	1	grúpa	seomra ranga	aon leathanach breise le línte, nó cúl seanpháipéir atá mór go leor don dá chosán
pinn luaidhe	1	dalta	seomra ranga	níl aon cheann ag teastáil

Pointe sábháilteachta

Níl aon ghuais shuntasach ann: obair le cártaí agus le páipéar amháin. Bí cinnte go bhfuil gach tacar cártaí grianghraf iomlán nuair a chuirtear ar ais iad, ionas go mbeidh na seacht n-eiseamal ar fad ag an gcéad rang eile.

Céimeanna teagaisc

- **Cad is brí le haicmiú?:** Ná scríobh ach dhá fhocal ar an gclár: aicmiú, ansin critéir. Roinn na seacht gcárta ina bplandaí agus ina n-ainmhithe agus iad le feiceáil ag an rang ar fad, sula míníonn tú gur critéar é 'an tréith a d'úsáideamar díreach anois'. Má thugann daltaí smaointe doiléire ar nós 'mór' nó 'deas', treoraigh iad i dtreo tréithe is féidir a sheiceáil trí fhéachaint.
- **Léirigh eochair chraobhach:** Oibrigh an crann sórtála os comhair an ranga: péist, bóin Dé, damhán alla, seilide, seangán. Fiafraigh den rang 'An bhfuil cosa aige?' ansin 'An bhfuil ocht gcos aige?' agus tarraing na mionbheithígh de réir a bhfreagraí. Tar éis na chéad roinnte soiléire, tabhair 'eochair chraobhach' ar an gcosán. Stad ag na trí ghrúpa cos agus abair go leanfaidh na grúpaí gach cosán go dtí go sroichfidh siad ainm amháin.
- **Roghnaigh critéir agus na chéad ghrúpaí:** Tacar amháin de na seacht gcárta do gach grúpa. Fanann na critéir taobh istigh de na ceithre chatagóir atá ar an gclár. Má roghnaítear aiste bia ar dtús, fiafraigh cá dtéann an dair agus an raithneach, agus treoraigh iad i dtreo planda/ainmhí ar dtús; ní luíonn an broc ná an péist talún leis an roinnt 'itheann plandaí/itheann ainmhithe': athraigh an carn sin go cosa, gnáthóg nó gluaiseacht.
- **Ár n-eochair ilchéime a thógáil:** Scríobhaí amháin, máistirbhileog A4 amháin a leanann leagan amach eangaithe an chlár. Luas: Ceist 1 a aontú agus na cairn a roinnt (2 min), cosán iomlán amháin a scríobh go dtí na hainmneacha (4 min), an brainse eile a chríochnú (5 min), léamh tapa tríd (1 min). Diúltaigh do 'An bhfuil sé mór/deas/aisteach?'; tástáil leis an gceist 'Mura bhfaca mé bhur gcártaí riamh, an féidir liom é seo a leanúint fós?'
- **Malartú an eiseamail rúnda:** Cuir na grúpaí ina mbeirteanna; taispeáin na ról, Lucht Folaithe agus Lucht Leanúna, ar an gclár bán idirghníomhach agus fág ar taispeáint iad. Seiceáil go bhfuil ainmneacha ag deireadh na gcosán ar an dá thaobh de Cheist 1 ar gach máistirbhileog sula dtosaíonn an leanúint. Tabhair dhá nóiméad agus ceist tosaigh do na beirteanna nach bhfuil réidh fós. Ná feabhsaítear ach ceist amháin, agus sin tar éis na seiceála; féach ar chosán mícheart mar shonraí úsáideacha.
- **Seiceáil na heochrach ar an gclár:** Cuir an crann sórtála sa mhód dúshlán: damhán alla → 8 gcos, péist → gan chosa, bóin Dé → 6 chos. Ansin aimsigh an frog leis an eochair, ag úsáid fíorcheisteanna tá/níl amháin: 'An planda é?' (ní hea) ansin 'An bhfuil cosa aige?' (tá) → frog. Ná húsáid foclaíocht 'é seo nó é siúd'.

Cad ba cheart a fheiceáil

Ar mháistirbhileog A4 inúsáidte, bíonn ceisteanna soiléire tá/níl ar an dá chosán ó Cheist 1, agus cúig ainm nó níos mó ag deireadh na gcosán (dúshlán breise is ea na seacht gcinn ar fad). Ba cheart do na Leantóirí ainm an chárta fholaithe a bhaint amach gan buille faoi thuairim a thabhairt; de ghnáth is iad ceisteanna doiléire ('An bhfuil sé mór?') is cúis le teipeanna, nó roinnt de réir aiste bia nach bhfágann áit ar bith don dair, don raithneach, don bhroc ná don péist talún: athscríobh an cheist sin ionas go mbaineann sí le tréith is féidir a sheiceáil trí fhéachaint.

Míthuisceantóir agus idirghabhálacha

- **Is ceist sórtála inghlactha í 'An bhfuil sé mór?' nó 'An bhfuil sé deas?'** Fiafraigh 'Mór i gcomparáid le cad é?' agus coinneigh dhá chárta taobh le taobh. Brúigh i dtreo tréithe is féidir a sheiceáil trí fhéachaint: cosa nó gan chosa, planda nó ainmhí, uisce nó talamh.
- **Is féidir aiste bia a úsáid don chéad roinnt ar an tacar ar fad, an dair agus an raitheach san áireamh.** Fiafraigh 'Cá dtéann an dair agus an raitheach ar an mbiachlár sin?' Treoraigh iad i dtreo planda nó ainmhí ar dtús; ná húsáid aiste bia ach taobh istigh de bhrainte oiriúnach ainmhithe (mar shampla, corr réisc i gcomparáid le beach).
- **Is féidir le heochair chraobhach stopadh ag cairn gan ainm nó foclaíocht 'é seo nó é siúd' a úsáid.** Taispeáin go gcaithfidh ainmneacha a bheith ag deireadh an dá chosán, TÁ agus NÍL, i leagan amach an chláir. Athfhoclaigh 'planda nó ainmhí?' mar an cheist tá/níl 'An planda é?'

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Ná tairg ach dhá chritéar tosaigh (planda nó ainmhí; cosa nó gan chosa) agus glac le grúpaí deiridh a bhfuil lipéad orthu ar feadh tamaillín, ansin brúigh i dtreo ainmneacha roimh an malartú. • Tabhair Ceist 1 réidh dóibh ('An planda é?' nó 'An bhfuil cosa aige?') ionas go mbeidh ainm amháin ar a laghad ag deireadh an dá chosán.	• Sórtáil na seacht gcinn chéanna arís de réir critéir eile agus abair cén chéad roinnt ba shoiléire. • Tar éis babhta maith amháin leanúna agus athscríofa, malartaigh na ról, Lucht Folaithe agus Lucht Leanúna, má tá am fágtha.	• Leathnaigh an mháistireochair ionas go mbeidh na seacht n-ainm ar fad ag deireadh na gcosán, le dhá chéim nó níos mó ar gach cosán. • Déan léirmheas ar eochair ghrúpa eile: cén cheist a bheadh deacair do strainséir a fhreagairt trí fhéachaint? Athscríobh í.

Nasc traschuraclaim

Nascann sé seo le loighic agus sórtáil sa Mhatamaitic: is cinneadh dénártha gach gabhal tá/níl, agus is féidir le daltaí é a léamh mar léaráid chrainn shimplí.